Dosarul nr. 3-4069/24
2-24100666-12-3-09092024

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

09 decembrie 2024 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău, sediul Râșcani
Instanța compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Ina Pruteanu
Grefierul Ecaterina Mihailov

examinând în ședință de judecată publică acțiunea de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolai Arnaut, prin intermediul avocatului Eugeniu Musteață împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

c o n s t a t ă :

Pretențiile reclamantului:

La 09 septembrie 2024, reclamatul Nicolai Arnaut, prin intermediul avocatului Eugeniu Musteață, s-a adresat în instanța de judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

În motivarea cererii reclamantul a indicat că a activat în cadrul structurilor de forță și securității statului din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și a Serviciului Vamal.

Prin scrisoarea Inspectoratului General al Poliției nr. 34/3-4177 din 09 septembrie 2023, Nicolai Arnaut a fost informat precum că, la 24 noiembrie 2023, a întrunit vechimea în muncă necesară pentru stabilirea pensiei, iar în temeiul art. 38 alin. (4) din Legea nr. 288/2016, raportul de serviciu poate fi prelungit prin acordul comun al părților pe termen determinat, iar pentru prelungirea raportului de muncă este necesar de a depune o cerere în acest sens.

Având în vedere faptul că Nicolai Arnaut nu a depus cererea de prelungire a raportului de muncă pe termen determinat, prin ordinul IGP nr. 641ef. din 28 noiembrie 2023, a fost încetat raportul de muncă cu Nicolai Arnaut, în

circumstanțe ce nu depind de voința părților, în temeiul art. 38 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 288/2016 (după acumularea vechimii în muncă ce permite dreptul la pensie).

Potrivit Certificatului Inspectoratului de Poliție Basarabeasca cu privire la vechimea muncă, la 04 decembrie 2023, Nicolai Arnaut a înregistrat o vechime ce îi acordă dreptul la pensie de 25 ani, 00 luni și 09 zile.

Astfel, în temeiul art. 13 lit. a) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, reclamantul a înaintat în adresa CTAS, Oficiul Teritorial Comrat, o cerere cu privire la stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă.

Potrivit art. 13 lit. a) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au o vechime în serviciu de cel puțin de 25 de ani.

Prin Decizia CTAS, Oficiul Teritorial Comrat, nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024, a fost respinsă cererea de stabilire a pensiei lui Nicolai Arnaut, iar motivarea s-a rezumat doar la faptul că nu s-a confirmat vechimea în serviciu de 25 ani, fiind calculată doar vechimea de 24 ani și 6 luni.

Potrivit reclamantului, nu s-a reținut faptul că în Certificatul Inspectoratului de Poliție Basarabeasca cu privire la vechimea muncă, la 04 decembrie 2023, s-a stabilit că Nicolai Arnaut a înregistrat o vechime ce îi acordă dreptul a pensie de 25 ani, 00 luni și 09 zile, astfel CTAS, Oficiul Teritorial Comrat nu a indicat care din perioadele de activitate a lui Nicolai Arnaut nu au fost recunoscute de autoritatea publică.

S-a atras atenția că Certificatul Inspectoratului de Poliție Basarabeasca cu privire la vechimea în muncă stabilită la 04 decembrie 2023, reprezintă un act administrativ, emis de o autoritatea publică în regim de putere publică cu forță juridică obligatorie în raporturile lor cu persoane fizice sau juridice.

Reieșind din competențele Casei Naționale de Asigurări Sociale, în opinia reclamantului, aceasta are competența doar de a verifica actele prezentate pentru stabilirea pensiei, dar nu poate face excepție de ele și nu poate anula actele, având o forță juridică obligatorie. Respectiv, în cazul în care Casa Națională de Asigurări Sociale nu este de acord cu actul administrativ, prezentat de titularul dreptului, nu are altă opțiune decât să conteste actul în fața autorității publice sau în instanța de judecată.

Reclamantul a mai menționat că, prin răspunsul CNAS nr. 4165/24 din 12 august 2024, Nicolai Arnaut a fost informat precum că perioada de activitate 02 aprilie 2010 – 04 aprilie 2011 din cadrul Serviciului Vamal, a fost calculată cu coeficientul 1:0,5, altfel spus, un an vechime în muncă la 6 luni de serviciu special, fiind asimilată această perioadă cu activitate civilă.

S-a făcut trimitere la preambulul Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, unde este indicat că „Prezenta lege stabilește condițiile de asigurare cu pensii a cetățenilor Republicii Moldova: militari ai Forțelor Armate, colaboratori ai Serviciului de Protecție și Pază de Stat, ofițeri de informații și securitate, persoane din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, persoane din efectivul de comandă suprem și colaboratori care îndeplinesc serviciul special prin contract în cadrul Centrului Național Anticorupție, funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, pensionari din rândul militarilor forțelor armate, al organelor securității statului, al persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, al persoanelor care au îndeplinit serviciul militar sau special prin contract în cadrul organelor similare anterioare celor nominalizate, inclusiv ale fostei U.R.S.S., și familiile acestora”.

În conformitate cu art. 13 alin. (1) al Legii securității statului nr. 618/1995, sistemul organelor securității statului se constituie din Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Poliția de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, precum și din instituțiile de învățământ și alte instituții și organizații nemilitarizate ale organelor securității statului.

Potrivit art. 2 alin. (3) al Legii cu privire la Serviciul Vamal nr. 302/2017, activitatea Serviciului Vamal este un gen special de activitate în serviciul public ce constă în exercitarea funcțiilor și atribuțiilor Serviciului Vamal, care este parte componentă a sistemului organelor de drept și al organelor securității statului.

Totodată, s-a specificat faptul că potrivit art. 11 al Legii nr. 302/2017, personalul Serviciului Vamal este constituit din funcționarii publici cu statut special din cadrul Serviciului și personalul contractual (de deservire tehnică și cel auxiliar).

Statutul juridic al funcționarului public cu statut special din cadrul Serviciului Vamal (în continuare - funcționar vamal) este reglementat de prezenta lege și este conferit datorită naturii atribuțiilor de serviciu. Acțiunea Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public se extinde asupra raporturilor de serviciu ale funcționarului vamal în măsura în care acestea nu sunt reglementate prin prezenta lege. Gradele de calificare stabilite prin Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică statutul funcționarului public nu se conferă funcționarilor vamali. În cazul personalului contractual din cadrul Serviciului Vamal, care nu are statut de funcționar vamal, angajat în baza contractului individual de muncă, se aplică prevederile legislației muncii.

S-a specificat că, într-adevăr Serviciul Vamal este constituit din funcționarii publici cu statut special și personal contractual, doar că, la dosarul de pensionare a fost prezentat ordinul Serviciului Vamal nr. 369-p din 02 aprilie 2010, care atestă faptul că Nicolai Arnaut a fost angajat prin transfer, din cadrul Ministerului

Afacerilor Interne, ca funcționar public cu statut special, și anume în funcția de „șef al Sectorului investigații operative Sud, Direcția servicii operative, Departamentul de aplicare a legii”, fiindu-i acordat gradul special de maior al serviciului vamal.

Astfel, perioada de activitate de la 02 aprilie 2010 și până la 04 aprilie 2011 din cadrul Serviciului Vamal, nu poate fi asimilată perioadei civile și, respectiv, nu poate fi calculată ca activitate înrudită cu activitatea specială.

Prin urmare, Casa Națională de Asigurări Sociale în mod arbitrar a ajuns la concluzia că perioada de activitate de la 02 aprilie 2010 și până la 04 aprilie 2011 constituie o perioadă de activitate civilă și eronat a aplicat prevederile legale în acest sens.

În cererea de chemare în judecată s-a menționat că, potrivit art. 44 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, pensia pentru persoanele din corpul de comandă se calculează din solda acestora și din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plați, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

În acest temei a fost eliberat Certificatul Inspectoratului de Poliție Basarabeasca nr. 5 din 22 decembrie 2023, potrivit căruia plata soldei lunare și a ajutorului material pentru calcularea pensiei a constituit suma de 151 354, 28 lei.

Astfel, Casa Națională de Asigurări Sociale în mod tendențios a ignorat înscrisurile anexate la cererea de stabilire a pensiei, dar și prevederile legale aplicabile speței.

Reclamantul și-a întemeiat acțiunea pe prevederile art. 189, art. 211, art. 212, art. 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ și a solicitat anularea Deciziei CTAS, Oficiul Teritorial Comrat, nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024 și a refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 4165/24 din 12 august 2024; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a emite actul administrativ favorabil privind stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă lui Nicolai Arnaut, reieșind din vechimea în muncă pentru stabilirea pensiei, confirmată prin Certificatul Inspectoratului de Poliție Basarabeasca de 25 ani, 00 luni și 09 zile și reieșind din plata soldei lunare și a ajutorului material pentru calcularea pensiei, reflectat în Certificatul Inspectoratului de Poliție Basarabeasca nr. 5 din 22 decembrie 2023, în cuantum de 151 354, 28 lei; încasarea de la pârâtă în beneficiul reclamantului a cheltuielilor de judecată.

Obiecțiile pârâtului:

Casa Națională de Asigurări Sociale, la 10 octombrie 2024, a depus referință prin care a solicitat respingerea acțiunii înaintate de către Nicolai Arnaut, ca fiind neîntemeiată.

În susținerea poziției sale, autoritatea publică pârâtă a specificat că, potrivit prevederilor art. 49 alin. (3) din Legea nr. 1544/1993, organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate, instituțiile de forță fiind organele abilitate pentru eliberarea calculului vechimii în serviciu și a soldei bănești, pentru fiecare beneficiar de pensie.

În conformitate cu art. 2 al Legii nr. 1544/1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberarea din serviciu.

La 22 mai 2024, reclamantul s-a adresat cu o cerere la CTAS Comrat, solicitând stabilirea pensiei pentru vechime în serviciu în condițiile Legii nr. 1544/1993, având în vedere faptul că, prin ordinul IGP nr. 641ef. din 28 noiembrie 2023 a fost încetat raportul de serviciu cu reclamantul în temeiul art. 38 alin. (1), lit. c) al Legii nr. 288/2016 (după acumularea vechimii în muncă ce permite dreptul la pensie).

În urma examinării dosarului personal și a actelor confirmative anexate, la 28 iunie 2024, organul de asigurări sociale a emis Decizia nr. 12/2024/17669 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei pentru vechime în serviciu în temeiul neconfirmării atingerii vechimii în serviciu de 25 de ani.

La 30 iulie 2024, reclamantul a contestat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă Decizia nr. 12/2024/17669 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei pentru vechime în serviciu, invocând că, la stabilirea pensiei organul de asigurare socială nu i-a calculat vechimea în muncă în cadrul Serviciului Vamal cu coeficientul 1:1, dar i-a calculat cu coeficientul 1:0,5, micșorându-i astfel vechimea în serviciu cu 6 luni, 01 zile.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-4165/24 din 12 august 2024, cererea prealabilă a reclamantului a fost respinsă, comunicându-i că în baza Certificatului vechimii în muncă cu nr. 34/22 - 4912 din 22 decembrie 2023, emis de către Inspectoratul de Poliție Basarabeasca al IGP al MAI, s-a constatat că în vechimea în muncă de 25 ani 00 luni 09 zile, s-au calculat următoarele perioade de activitate, după cum urmează: perioada de studii la Universitatea de Stat din Comrat, de la 01 septembrie 1992 până la 02 iunie 1997, calculându-se cu coeficientul 1:0,5; activitatea militară de la 09 aprilie 2001 până la 02 aprilie 2010, calculându-se cu coeficientul 1:1; activitatea civilă în cadrul Serviciului Vamal de la 02 aprilie 2010 până la 04 aprilie 2011, calculându-se cu coeficientul 1:1, dar nu cu coeficientul 1:0,5, majorând astfel nefondat activitatea

în muncă; serviciul militar prin contract de la 05 aprilie 2011 până la 04 decembrie 2023, calculându-se cu coeficientul 1:1.

Reieșind din prevederile indicate, pentru perioada de activitate civilă în cadrul Serviciului Vamal de la 02 aprilie 2010 până la 04 aprilie 2011 organul de asigurări sociale a calculat 1 an vechime în muncă pentru 0,5 ani serviciu militar (1:0,5).

Astfel, s-a specificat că vechimea totală în serviciu a reclamantului de 25 ani 00 luni 09 zile, calculată de Inspectoratul de Poliție Basarabeasca al IGP al MAI, s-a diminuat la 24 ani 06 luni 19 zile.

S-a atras atenția asupra faptului că, potrivit prevederilor pct. 8 lit. j) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, este prevăzută următoarea formulă de calculare a vechimii în muncă cu înlesniri: j) militarilor înrolați benevol în serviciu în organele securității statului li se calculează un an de serviciu militar pentru doi ani de vechime în muncă, dar cel mult 10 ani; în cazuri excepționale conducătorii organelor securității statului sunt în drept să decidă includerea în stagiul militar a vechimii în muncă a cetățenilor Republicii Moldova înrolați în serviciu militar în organele securității statului, calculându-se pentru un an de muncă - un an de serviciu militar.

Potrivit art. 13 alin. (1) al Legii nr. 619/1995 privind organele securității statului, sistemul organelor securității statului se constituie din Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Poliția de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, care își desfășoară activitatea în conformitate cu legile respective, precum și din instituțiile de învățământ și alte instituții și organizații nemilitarizate ale organelor securității statului.

Conform art. 18 al Legii nr. 619/1995, militarilor și colaboratorilor încadrați benevol în serviciu în organele securității statului li se calculează un an de serviciu militar sau special pentru doi ani de vechime în muncă, dar cel mult 10 ani. În cazuri excepționale conducătorii organelor securității statului sunt în drept să decidă asupra includerii în stagiul militar sau special a vechimii în muncă a cetățenilor Republicii Moldova încadrați în serviciu militar sau special în organele securității statului, calculându-se pentru un an de muncă - un an de serviciu militar sau special.

S-a remarcat faptul că, în dosarul de pensionare la subiectul vizat au mai fost atașate și următoarele documente confirmative: Extrasul din procesul-verbal nr. l din 16 ianuarie 2012 întocmit de către comisia Ministerului Afacerilor Interne pentru examinarea materialelor privind stabilirea vechimii în muncă pe specialități înrudite pentru stabilirea pensiei și Extrasul din Ordinul nr. 44 EF din 27 ianuarie 2012, prin care se recunoaște perioada de activitate a reclamantului Nicolai Arnaut în cadrul Serviciului Vamal de la 02 aprilie 2010 până la 04 aprilie 2011 ca funcție

înrudită, cu coeficientul 1:0,5, adică pentru 01 ani 00 luni 02 zile - *00 ani 06 luni 01 zile.*

În circumstanțele menționate, Casa Națională de Asigurări Sociale a indicat că la calcularea vechimii în muncă a reclamantului, Inspectoratul de Poliție Basarabeasca nu avea temei să calculeze cu coeficientul de 1:1 perioada de activitate a reclamantului 02 aprilie 2010 – 04 aprilie 2011 din cadrul Serviciului Vamal. Or, *de iure*, această competență aparține altui subiect - conducătorului organului securității statului în care și-a desfășurat activitatea reclamantul.

Totodată, neglijând prevederile normative și ale Ordinului 44 EF din 27 ianuarie 2012 a comisiei Ministerului Afacerilor Interne, indicat supra, Inspectoratul de Poliție Basarabeasca neîntemeiat a inclus aceeași perioadă de activitate la Serviciul Vamal cu coeficientul 1:1 (01 ani 00 luni 02 zile) majorându-i în așa mod vechimea în serviciu reclamantului Nicolai Arnaut cu 00 ani 06 luni 01 zile.

Prin urmare, s-a apreciat că CTAS Comrat a aprobat Decizia nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024 privind respingerea cererii în stabilire a pensiei lui Nicolai Arnaut, din motivul neîntrunirii vechimii necesare de 25 ani. Decizia emisă de CTAS Comrat este una legală și temei de anulare a acesteia nu este.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Nicolai Arnaut, avocatul Eugeniu Musteață, a susținut cererea de chemare în judecată pe motivele de fapt și de drept invocate, solicitând admiterea acesteia.

Reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, Constantin Ghencea, în ședința de judecată acțiunea nu a recunoscut-o, solicitând respingerea acesteia ca neîntemeiată.

Admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ

În fapt și în drept, obiectul acțiunii în contencios administrativ îl constituie acțiunea înaintată de Nicolai Arnaut împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Instanța de judecată reține că, în temeiul art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Potrivit art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei

autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

În conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

Acțiunea în constatare prezumă existența unui interes îndreptățit pentru constatarea solicitată. Acțiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul își poate sau și-ar putea revendica drepturile printr-o altă acțiune prevăzută la alin. (1), cu excepția situației când se urmărește constatarea nulității unui act administrativ individual sau normativ.

Potrivit art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, prevede că acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când:

a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;

b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare;

c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;

d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209;

e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17;

f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 208 din Codul administrativ – procedura prealabilă;

g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

În temeiul art. 209 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art. 165 alin. (1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător. Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă.

Astfel, analizând materialele cauzei în coroborare cu materialele dosarului administrativ, precum și argumentele participanților la proces, având în vedere faptul că în prezenta cauză părțile nu au invocat și nu au dovedit prin probe pertinente că ar exista o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, că ar exista o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare sau că, la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, nu sunt temeiuri de a considera că acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209 din Codul administrativ, a fost respectată procedura de adresare în instanța de judecată, acțiunea a fost semnată și depusă de reprezentantul reclamantului Nicolai Arnaut, avocatul Eugeniu Musteață, iar reclamantul poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ, instanța de judecată ajunge la concluzia că, acțiunea în contencios administrativ înaintată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ favorabil, întrunește condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ și, respectiv, este pasibilă de examinare în fond.

Aprecierea instanței:

Audiind explicațiile participanților la proces, examinând circumstanțele de fapt și drept invocate prin prisma probelor pertinente și concludente administrate în proces, cercetând materialele cauzei și ale dosarului administrativ, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea reclamantului Nicolai Arnaut este întemeiată și urmează să fie admisă parțial, reieșind din următoarele considerente.

Conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 93 alin. (1) din Codul administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția.

Instanța de judecată relevă că, la baza statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, stă principiul legalității. Legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare, care stabilesc condiții privind adoptarea sau emiterea lor. Importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență, existând nu doar pentru indivizi, dar în mod egal și pentru autoritățile publice și private. În măsura în care legalitatea vizează actele autorităților publice, exigența este ca acestea să acționeze în strictă conformitate cu actele legislative, în limita atribuțiilor care le-au fost conferite și cu respectarea procedurii reglementate de lege.

Legalitatea și eficiența procedurii administrative este esențială pentru interesul public ce vizează ordinea de drept, garantarea drepturilor şi a libertăţilor persoanelor, precum şi satisfacerea necesităţilor sociale. În același timp, principiul legalității prevede că autorităţile publice nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decât în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

Instanța de judecată reține că, în principiu, ingerința în drepturile persoanei în cazurile și condițiile stabilite de lege, este posibilă, însă aceasta trebuie să fie proporțională.

Astfel, conform art. 29 alin. (1)-(3) din Codul administrativ, orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit.

Respectiv, principiul proporționalității este un element esențial al normei constituționale (art. 1 din Constituția RM) și se referă la faptul că măsurile prin care se efectuează o ingerință în drepturile persoanei ar trebui folosite cu atenție și numai atunci când este cu adevărat urgent. Prin urmare, puterea publică nu ar trebui să intervină în drepturi mai mult decât este necesar. Din aceste motiv, principiul proporționalității este adesea denumit „interdicția excesului”. În substanță, principiul proporționalității este un „mijloc de cântărire” atunci când autoritatea publică intervine prin activitatea administrativă în drepturile persoanei.

Este de menționat că testul de proporționalitate se realizează pe verticală și cuprinde anumite elemente. Potrivit algoritmului de verificare a proporționalității, testul eșuează și actul administrativ individual este ilegal, dacă lipsește cel puțin un element. În așa fel, o măsură oficială întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă: are un scop legitim, este potrivită, necesară și rezonabilă.

Instanță de judecată conchide că, respingerea solicitării reclamantului de către Casa Națională de Asigurări Sociale contravine art. 21 alin. (3) și art. 29 din Codul administrativ.

Scopul legitim urmărit de Casa Națională de Asigurări Sociale prin adoptarea deciziei de respingere a cererii reclamantului privind stabilirea pensiei pentru vechime în serviciu, nu doar că nu este motivat, dar nici afirmat. O măsură oficială este întotdeauna potrivită dacă ajută la promovarea obiectivului dorit. Astfel, dacă este sau nu potrivită scopului legitim măsura de respingere a cererii reclamantului de către pârâtă, nu poate fi apreciat din lipsă de elemente de fapt ce urmau a fi acumulate conform art. 22, 85 alin. (3) și 87 din Codul administrativ, dar și din lipsa scopului legitim, care nu numai că nu este enunțat, dar nici motivat, circumstanță care denotă încălcarea prevederilor art. 31 și art. 118 alin. (1) – (3) din Codul administrativ.

Instanța de judecată subliniază că, elementul de necesitate a măsurii este eșuat, dacă există mijloace mai îngăduitoare și de adecvată egalitate pentru atingerea obiectivului legal.

Nici în referința depusă, dar nici din dosarul administrativ nu pot fi desprinse elemente de fapt care ar justifica necesitatea măsurii, și anume respingerea cererii de stabilire a pensiei pentru vechimea în serviciu, în circumstanțele în care reclamantul a îndeplinit condițiile prevăzute de legea materială.

Totodată, instanță de judecată constată că, rezonabilitatea măsurii lipsește. Or, măsura oficială întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit.

Astfel, din lipsa scopului legal, nemotivarea actului administrativ defavorabil și din lipsa cercetării stării de fapt este imposibil de pus în balanță argumentele pro și contra, avantajele în raport cu ingerința în drepturile reclamantului.

Mai mult, pârâta nu a prezentat nicio probă în conformitate cu prevederile art. 220 alin. (1) și 93 alin. (1) – (2) din Codul administrativ prin care ar demonstra rezonabilitatea măsurii oficiale cu scopul legitim urmărit.

Instanța de judecată subliniază că, controlul judecătoresc efectiv impune instanței de judecată obligația pozitivă să verifice legalitatea actului administrativ individual și din punctul de vedere al respectării securității juridice și certitudinii juridice.

Totodată, instanța de judecată consideră că este important de a stabili dacă decizia contestată este o decizie la discreția autorității (act administrativ

discreționar) sau este o decizie obligatorie (act administrativ obligatoriu). O decizie obligatorie (act administrativ obligatoriu) există atunci când solicitantul are dreptul la decizia autorității de stabilire a pensiei dacă sunt îndeplinite cerințele prevăzute de legea materială. Astfel, la examinarea legalității unui act administrativ obligatoriu instanța nu verifică exercitarea de către autoritatea publică a dreptului discreționar, dar verifică dacă au fost respectate condițiile impuse prin legea materială pentru obținerea dreptului la pensie și dacă autoritatea publică a evaluat corect aceste condiții.

Instanța constată că decizia de stabilire/respingere a pensiei este un act administrativ obligatoriu, și nu discreționar, reieșind din următoarele considerente.

Dreptul discreţionar al autorităţii publice conform art. 16 alin. (1) din Codul administrativ, reprezintă posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluţii posibile corespunzătoare scopului legii atunci când aplică o dispoziţie legală.

Dreptul discreționar sau discreția autorității publice se referă la întrebarea dacă o autoritate publică „trebuie” sau „poate” lua o anumită decizie, dacă solicitantul îndeplinește toate cerințele/condițiile prevăzute de norma materială.

Dreptul discreționar sau discreția autorității publice există doar atunci când solicitantul actului administrativ individual îndeplinește cerințele/condițiile prevăzute de norma de drept material, iar autoritatea publică „poate” lua o anumită soluție din mai multe soluții posibile oferite de norma de drept material, iar soluția aplicabilă este determinată de autoritatea publică.

Astfel, autoritatea publică are discreția doar în cazul în care are libertate pentru propria decizie, chiar și atunci când sunt îndeplinite cerințele/condițiile prevăzute de norma materială.

În ceea ce privește acordarea dreptului la pensie reieșind din prevederile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993, art. 31 Legea nr. 156/1998, actul administrativ de acordare a dreptului la pensie este un act administrativ obligatoriu, și nu unul discreționar, deoarece dacă sunt îndeplinite cerințele pentru acordarea dreptului la pensie, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să acorde dreptul la pensie, și invers, Casa Națională de Asigurări Sociale are competența de a respinge dreptul la pensie doar în cazul în care nu sunt respectate condițiile prevăzute de lege.

Respectiv, instanța de judecată constată că decizia privind acordarea dreptului la pensie sau respingerea cererii de acordare a acestui drept este un act administrativ obligatoriu, deoarece discreția autorității publice în acest caz este redusă la zero.

Potrivit informației din Certificatul eliberat de Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul de Poliție Basarabeasca, se confirmă că la eliberarea din serviciu, Nicolai Arnaut a atins o vechime în serviciu de 25 ani 00 luni 09 zile (f.d.12-13).

La stabilirea vechimii în muncă, inclusiv ce permite dreptul la pensie, perioada de activitate în cadrul Serviciului Vamal (02 aprilie 2010 - 04 aprilie 2011) a fost calculată cu coeficientul 1:1.

Din materialele cauzei, rezultă că la 22 mai 2024, reclamantul Nicolai Arnaut s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Comrat cu o cerere privind stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă, fiind prezentat certificatul eliberat de Inspectoratul de Poliție Basarabeasca, în temeiul dosarului personal, ordinelor MAI, IGP și a Serviciului Vamal, care confirmă o vechime totală de 25 ani 00 luni și 09 zile.

Prin Decizia CTAS, Oficiul Teritorial Comrat nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024, reclamantului i-a fost refuzat în admiterea cererii de stabilire a pensiei, fiind invocat faptul că stagiul total confirmat la acel moment este de 24 ani 06 luni 19 zile, astfel fiind invocată activitatea în Serviciul Vamal, care nu se raportează la prevederile pct. 8 lit. j) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 din 21 februarie 1994, cu privire la modul de aplicare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar.

Nefiind de acord cu Decizia CTAS, Oficiul Teritorial Comrat nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024, Nicolai Arnaut a înaintat o cerere prealabilă în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea Deciziei CTAS, Oficiul Teritorial Comrat nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024 și emiterea unei decizii prin care să-i fie stabilită lui Nicolai Arnaut pensia pentru vechimea în muncă, conform art. 13 lit. a) din Legea nr. 1544/1993.

Drept răspuns a fost recepționată scrisoarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale nr. 4165/24 din 12 august 2024, în care s-a indicat că nu există temeiuri pentru anularea deciziei contestate.

La caz, instanța de judecată menționează că obiectul acțiunii ține de drepturile persoanei la calcularea pensiei, drepturi ce fac parte din categoria drepturilor sociale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţia Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

În acest context, în cauza *Stec şi alţii v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 06 iulie 2005) Marea Cameră a Curţii Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei

prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

Statele părţi la Convenţie dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale. Curtea Europeană a reamintit, în acest sens, că autorităţile naţionale sunt, în principiu, cel mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai adecvate în atingerea scopului stabilirii unui echilibru între cheltuielile şi veniturile publice, având în vedere că acestea cunosc nevoile propriei societăţi (*Terazzi SRL v. Italia*, hotărârea din 17 octombrie 2002, § 85, şi *Wieczorek v. Polonia*, hotărârea din 8 decembrie 2009, § 59).

Deși principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 sunt aplicabile şi în cazul pensiilor (*Stummer v. Austria* [MC], hotărârea din 7 iulie 2011, § 82), totuşi, dispoziţiile acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit cuantum (*Maggio şi alţii v. Italia*, hotărârea din 31 mai 2011, § 55).

În același timp, în cazul în care cuantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată (a se vedea mutatis mutandis *Rasmussen v. Polonia*, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71). Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege şi să servească unui interes public legitim.

Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite şi scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa (*James şi alții v. Regatul Unit*, hotărârea din 21 februarie 1986). Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive (*Maggio şi alţii v. Italia*).

Cu raportare la speța în cauză, instanța de judecată reține că, potrivit art. 47 din Constituția Republicii Moldova, (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare. (2) Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993 (în vigoare la data apariției dreptului de pensionare), militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi

funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au dreptul la pensie li se stabileşte pensie după eliberare din serviciu.

Conform art. 13 lit. a) din aceeași lege, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au: militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puţin 20 de ani şi 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani.

La caz, vechimea în serviciu în vederea stabilirii pensiei pentru vechime în muncă conform art. 13 lit. a) din Legea nr. 1544/1993, începând cu data de 01 iulie 2020 este de 25 ani.

În acord cu prevederile art. 14 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionaţi pentru limită de vârstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art. 13 lit. a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume.

În conformitate cu art. 18 lit. c) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) militarilor care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul:

c) timpul de îndeplinire a serviciului în condiţii deosebite – în condiţiile avantajoase respective, inclusiv în condiţiile stabilite de legislaţie până la intrarea în vigoare a prezentei legi;

d) serviciul în forţele armate, *în organele securităţii* de stat şi în organele afacerilor interne ale fostei U.R.S.S. şi ale altor state, dacă militarii, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare au fost

transferaţi, în modul stabilit, în Forţele Armate, în organele securităţii statului şi în organele afacerilor interne ale Republicii Moldova.

Potrivit, art. 1 alin. (3) din Legea nr. 302 din 21 decembrie 2017 cu privire la Serviciul Vamal, activitatea Serviciului Vamal este un gen special de activitate în serviciul public ce constă în exercitarea funcţiilor şi atribuţiilor Serviciului Vamal, *care este parte componentă a sistemului organelor de drept şi al organelor securităţii statului.*

Conform art. 13 alin. (1) din Legea securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995, sistemul organelor securității statului se constituie din Serviciul de Informaţii şi Securitate al Republicii Moldova, Centrul Naţional Anticorupţie, Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat, Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, *Serviciul Vamal*, precum şi din instituţiile de învăţământ şi alte instituţii şi organizaţii nemilitarizate ale organelor securităţii statului.

Conform art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, ale ofițerilor de protecție şi *colaboratorilor organelor securităţii statului*, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Conform art. 49 alin. (3) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993, *organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticităţii actelor ce confirmă vechimea în serviciu şi solda (câştigul), eliberate de organele abilitate.*

Conform pct. 7 lit. b) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, se statuează că la calcularea vechimii în muncă la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă conform Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi a funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare se ia în considerare: *b) serviciul în organele securităţii statului,* organele afacerilor interne, Poliţia de Frontieră, organele Centrului Naţional Anticorupţie şi în organele sistemului administraţiei penitenciare în funcţii publice cu statut special.

Raportând cadrul legal la circumstanțele faptice ale cauzei, instanța reține ca fiind stabilit cu certitudine faptul că, potrivit informației din Certificatul eliberat de Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul de Poliție Basarabeasca, la

eliberarea din serviciu Nicolai Arnaut a atins o vechime de serviciu de 25 ani 00 luni 09 zile.

La stabilirea vechimii în muncă, inclusiv ce permite dreptul la pensie, perioada de activitate în cadrul Serviciul Vamal (02 aprilie 2010 – 04 aprilie 2011) a fost calculată cu coeficientul 1:1.

Instanța de judecată constată că, pentru respectarea de către Nicolai Arnaut a condițiilor de stabilire a pensiei pentru vechime în serviciu rezultă că la calcularea vechimii în muncă, ultimul trebuia să întrunească doua condiții: 1) la stabilirea pensiei solicitantul trebuia să fie eliberat din serviciu; 2) să dețină o vechime în serviciu de cel puțin 25 ani.

La 22 mai 2024, reclamantul s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Comrat cu cerere privind stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă, fiind prezentat *certificatul eliberat de Inspectoratul de Poliție Basarabeasca, în temeiul dosarului personal, ordinelor MAI, IGP, Serviciului Vamal și care confirmă o vechime totală de 25 ani 00 luni și 09 zile.*

Potrivit certificatului eliberat de Inspectoratul de Poliție Basarabeasca rezultă că vechimea în muncă este de 25 ani 00 luni 09 zile, iar pentru stabilirea vechimii în muncă s-au calculat următoarele perioade de activitate: perioada de studii la Universitatea de Stat din Comrat, de la 01 septembrie 1992 până la 02 iunie 1997; activitatea militară, de la 09 aprilie 2001 până la 02 aprilie 2010; activitatea civilă în cadrul Serviciului Vamal de la 02 aprilie 2010 până la 04 aprilie 2011; serviciul militar prin contract, de la 05 aprilie 2011 până la 04 decembrie 2023.

Astfel, în circumstanțele constate, se atestă că reclamantul întrunește condițiile stabilite de lege pentru stabilirea pensiei în condițiile Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, privind asigurarea cu pensii militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri.

În aceste circumstanțe, instanța de judecată menționează că perioada de activitate în cadrul organelor securității statului – Serviciul Vamal, corect a fost luată în calcul de către angajator pentru stabilirea pensiei pentru vechime în muncă a reclamantului Nicolai Arnaut.

În acest sens, se va aprecia ca neîntemeiat răspunsul CNAS nr. 4165/24 din 12 august 2024, prin care i-a fost refuzat reclamantului în admiterea cererii de stabilire a pensiei, fiind invocat faptul că stagiul total confirmat la acel moment este de 24 ani 06 luni 19 zile, indicând că activitatea în cadrul Serviciului Vamal nu se raportează la prevederile din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, cu privire la modul de aplicare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar.

În acest context instanța reține că, potrivit pct. 8 lit. j) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofiţeri şi subofiţeri ai Poliţiei de Frontieră, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi a funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, se acordă următoarele înlesniri:

d) *militarilor înrolaţi benevol în serviciu în organele securităţii statului li se calculează un an de serviciu militar pentru doi ani de vechime în muncă,* dar cel mult 10 ani; în cazuri excepţionale conducătorii organelor securităţii statului sunt în drept să decidă includerea în stagiul militar a vechimii în muncă a cetăţenilor Republicii Moldova înrolaţi în serviciu militar *în organele securităţii statului*, calculându-se pentru un an de muncă – un an de serviciu militar.

Instanța de judecată consideră că vechimea în muncă în serviciu în cadrul Serviciului Vamal a fost calculată corect de către angajator, având în vedere că Nicolai Arnaut a fost angajat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, ulterior prin transfer fiind angajat în cadrul Serviciului Vamal.

Astfel, conform art. 1 alin. (3) din Legea nr. 302 din 21 decembrie 2017 cu privire la Serviciul Vamal, activitatea Serviciului Vamal este un gen special de activitate în serviciul public ce constă în exercitarea funcţiilor şi atribuţiilor Serviciului Vamal, care este parte componentă a sistemului organelor de drept şi al *organelor securităţii statului.*

Potrivit art. 13 alin. (1) din Legea nr. 618-XIII din 31 octombrie 1995, sistemul organelor securităţii statului se constituie din Serviciul de Informaţii şi Securitate al Republicii Moldova, Centrul Naţional Anticorupţie, Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat, Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, *Serviciul Vamal,* precum şi din instituţiile de învăţământ şi alte instituţii şi organizaţii nemilitarizate ale organelor securităţii statului.

Astfel, conform prevederilor menționate supra, Serviciul Vamal este entitatea care cade sub incidența reglementărilor de la pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994.

În circumstanțele menționate, ținând cont de perioadele, pentru care se solicită calcularea vechimii în muncă cu avantaje, instanța conchide că Nicolai Arnaut întrunește condițiile legale ca să beneficieze de stabilirea și calcularea pensiei urmare a calculării vechimii în muncă cu avantaje pentru perioadele de referință, în sensul solicitărilor formulate de către reclamant.

Prin urmare, aplicabilitatea Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, este deja determinată de angajator, care doar urma să fie reținută de către autoritatea pârâtă și, respectiv, efectuate acțiunile corespunzătoare de calculare a vechimii în muncă în privința reclamantului Nicolai Arnaut.

În continuare, se vor reitera prevederile art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, care prevede că pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora, se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

În corespundere cu prevederile pct. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, ale funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale.

Prin prisma acestor constatări, instanța de judecată concluzionează că la caz dubiul judiciar a fost înlăturat, netemeinicia acțiunilor părții pârâte a fost demonstrată, iar argumentele invocate de către pârâtă poartă caracter pur formal.

Sunt de reținut și prevederile art. 34 din Codul administrativ, care stabilește unul din principiile procedurii administrative, și anume principiul cooperării, potrivit căruia autoritățile publice au obligaţia să contribuie şi să colaboreze în vederea realizării competenţelor ce le revin potrivit legii.

Același principiu este consacrat și în art. 4 alin. (2) lit. e) din Legii 98 din 04 mai 2012 privind administrația publică centrală de specialitate, care prevede că administrația publică centrală de specialitate își desfăşoară activitatea respectând principiul colaborării interinstituţionale.

Astfel, simplul dezacord al Casei Naționale de Asigurări Sociale, care este o autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului, cu actele administrative emise de autoritățile publice din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, este contrar principiului legalității și cooperării și, drept consecință, are ca efect încălcarea abuzivă și arbitrară a drepturilor reclamantului de a-i fi stabilită pensia pentru vechime în serviciu, drept reglementat de legislația internă și jurisprudența consacrată. Or, *statul garantează cetățeanului său dreptul la pensie, iar atunci când o autoritate a statului eliberează persoana din serviciu cu dreptul de a obține pensie, iar o altă autoritate a statului nu acordă pensia, unicul care suportă consecințele nerespectării de către două autorități ale statului a principiului cooperării interinstituționale este cetățeanul.*

De asemenea, instanța de judecată consideră că acțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale sunt contrare principiilor respectării demnității umane și statului de drept, și îl privează pe reclamant în mod nejustificat de drepturile fundamentale

garantate de Constituția Republicii Moldova și alte acte normative. Totodată, este discriminatorie și lipsită de logică calcularea vechimii în muncă de 0,5 ani pentru 1 an de muncă efectiv în cadrul Serviciului Vamal, or pentru perioada respectivă reclamantul nu solicită calcularea vechimii în muncă cu înlesniri, ci în condiții generale cu aplicarea coeficientului 1:1, aceasta fiind perioada reală în care a activat.

Prin urmare, argumentele Casei Naționale de Asigurări Sociale urmează a fi respinse, or, prin lege, aceasta este obligată să calculeze pensia reclamantului conform cererii ultimului, dat fiind faptul că Nicolai Arnaut a activat în instituții care beneficiază de înlesniri la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei. În caz contrar, respingerea acestei cerințe a reclamantului va duce la încălcarea dreptului de proprietate al acestuia asupra pensiei neprimite, fapt ce ar încălca atât un drept constituțional, cât și ar contraveni practicii judiciare naționale și principiilor CEDO.

Corespunzător, ținând cont de admiterea ca fiind întemeiate a pretențiilor de anulare a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul teritorial Comrat nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024, instanța de judecată va admite, subsecvent, și cerința privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 4165/24 din 12 august 2024, adoptată pe marginea procedurii prealabile.

Referitor la pretenția reclamantului de încasare a cheltuielilor de judecată, instanța o va respinge din următoarele considerente.

Potrivit art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care aceasta au fost reale, necesare și rezonabile.

În conformitate cu prevederile art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru și din cheltuielile de judecare a pricinii.

În conformitate cu art. 90 din Codul de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a pricinii fac parte:

a) sumele plătite martorilor, interpreţilor, experţilor şi specialiştilor;

b) cheltuielile de efectuare a cercetărilor la faţa locului;

c) cheltuielile de înştiinţare şi chemare a părţilor în judecată;

d) cheltuielile de transport şi de cazare suportate de părţi şi de alţi participanţi la proces în legătură cu prezentarea lor în instanţă;

e) cheltuielile suportate de cetăţenii străini şi de apatrizi în legătură cu plata interpretului dacă tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel;

f) cheltuielile de căutare a pârâtului;

g) cheltuielile de efectuare a expertizei;

h) cheltuielile de executare a actelor judiciare;

i) cheltuielile de asistenţă juridică;

j) cheltuielile de declarare a insolvabilităţii;

k) compensaţiile pentru timpul de muncă pierdut;

l) alte cheltuieli necesare, suportate de instanţă şi de participanţii la proces.

Cu privire la pretenția reclamantului privind încasarea din contul pârâtei a cheltuielilor de judecată, instanța de judecată constată că în acțiune nu este specificat din ce sunt constituite aceste cheltuieli și nu sunt aduse argumente în acest sens, însă, în susținerea pretenției date, la materialele cauzei este anexat un bon de plată din 04 septembrie 2024, prin care la secțiunea „Denumirea serviciilor (…)" se indică Contractul nr. ME/2024/09/02 din 03 septembrie 2024 a cărui valoare este de 15 000 (cincisprezece mii) lei (f.d. 25), fără a fi precizate care anume servicii de asistență juridică au fost acordate de către avocatul respectiv reclamantului, precum și valoarea fiecărui serviciu prestat.

În conformitate cu prevederile art. 5 din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţa de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Conform art. 60 alin. (1) și alin. (2) al Legii cu privire la avocatură nr. 1260 din 19 iulie 2002, avocatul acordă asistenţă juridică clientului în baza contractului de asistenţă juridică, încheiat în formă scrisă. Împuternicirile avocatului şi ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidenţă. Conţinutul, forma şi modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

La caz, instanța de judecată reţine şi jurisprudenţa CtEDO (cauza Boicenco vs Moldova), în care Curtea a considerat drept motivate costurile şi cheltuielile reclamantului ca fiind necesare, realmente angajabile şi rezonabile ca mărime, reieşind din copia contractului de asistență juridică, încheiat între client şi avocat, în care a fost stabilit costul unei ore de lucru a avocatului, copiile chitanţelor bancare, care confirmă plata achitată avocatului şi listele, prin care au fost argumentate numărul orelor petrecute la soluționarea litigiului.

Astfel, pentru probarea cheltuielilor suportate şi prin prisma practicii CtEDO, se evidenţiază necesitatea prezentării de către partea, care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaţilor, lista detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi orarul timpului aferent acestora.

În temeiul art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească la cerere părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile de judecată.

În acest sens, la materialele cauzei se regăsește un bon de plată, dar nu se poate constata că această sumă de bani a fost realmente percepută din contul reclamantului, și că suma indicată a fost una necesară, rezonabilă și proporțională serviciilor prestate.

În acest context, este de notat faptul că potrivit prevederilor art. 96 aliniatele (1) și (1^1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

Totodată, CtEDO notează că la determinarea cheltuielilor şi plăţilor de rambursare reclamate, instanţa apreciază dacă aceste cheltuieli au fost reale, necesare şi rezonabile referitor la mărimea lor, numărul orelor de muncă a reprezentantului, precum şi tariful aplicat *per oră* (a se vedea cauza *Iatridis contra Greciei*, Hotărârea din 9 octombrie 2000, § 55; cauza *Sunday Times împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 6 noiembrie 1980 (Articolul 50), § 23).

Astfel, pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidenţiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente:

- dovada achitării onorariilor avocaţilor, copii de pe dispoziţiile de plată prin virament sau bonurile de plată;

- lista detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi a timpului aferent acestora (cu tariful şi orarul).

Potrivit recomandărilor privind cuantumul onorariilor avocaţilor şi compensarea de către instanţele de judecată a cheltuielilor de asistenţă juridică aprobate prin decizia nr. 2 a Consiliului Uniunii Avocaţilor din 30 martie 2012, la determinarea cuantumului compensaţiei acordate, instanţa de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ţine cont și de complexitatea cauzei, noutatea şi dificultatea problemelor juridice ridicate de speţă.

Totodată, se va reține că aceleași recomandări stabilesc un model-tip de raport privind activitatea avocatului în care urmează a fi indicate descrierea activităţii, data efectuării acesteia, timpul cheltuit pentru efectuarea acestor activităţi şi rata (tariful) pentru efectuarea unor astfel de acţiuni.

Mai mult ca atât și CtEDO în acest sens cere o dare de seamă cu privire la lucrul efectuat de avocat, în care să fie descrise suficient de detaliat acţiunile întreprinse şi timpul cheltuit pentru acestea. Or, neprezentarea dării de seamă a dus la respingerea pretenţiei cu privire la costuri şi cheltuieli (cauza Lupăcescu şi alţii c. Moldovei, hotărârea din 21/03/2006, § 40 şi Amihalachioaie c. Moldovei, hotărârea din 20/04/2004, § 47).

Instanța de judecată relevă că cheltuielile, care se indică că au fost suportate de către reclamantul Nicolai Arnaut, pentru asistență juridică în sumă de 15 000 lei nu sunt rezonabile, or, prezenta cauză a fost examinată în fond într-o singură ședință de judecată, care a avut loc la 19 noiembrie 2024, fiind amânată deliberarea și pronunțarea hotărârii pentru 02 decembrie 2024. La 25 noiembrie 2024, avocatul Eugeniu Musteață a depus o cerere de reluare a procesului, iar în ședință nu s-a prezentat. La 02 decembrie 2024, instanța a dispus reluarea procesului de la etapa cercetării înscrisurilor, a cercetat înscrisurile prezentate de avocatul reclamantului și a finalizat examinarea cauzei în fond în lipsa participanților la proces, deliberarea și pronunțarea hotărârii fiind amânată pentru 09 decembrie 2024.

Astfel, avocatul Eugeniu Musteață, de facto, a participat într-o singură ședință de judecată, iar în privința lucrului efectuat nu a prezentat un raport.

În acest context, instanța reține și natura juridică a raportului litigios, care nu prezintă un grad de dificultate sporită, iar actele întocmite în vederea exercitării mandatului nu au constituit un corp complex de acțiuni.

Mai mult, din cererea de chemare în judecată nu rezultă expres că cheltuielile de judecată solicitate a fi încasate constau anume din cheltuielile de asistență juridică, nu și din alte cheltuieli aferente, iar instanța de judecată nu poate admite o cerință în bază de presupuneri.

Respectiv, ținând cont de criteriile de apreciere a cheltuielilor pentru asistență juridică desprinse din prevederile articolului precitat, în coroborare cu prevederile din jurisprudența CtEDO, instanța de judecată ajunge la concluzia de a respinge pretenția dată.

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b), 225, 229, 232 din Codul administrativ, instanța de judecată

h o t ă r ă ș t e:

Se admite parțial acțiunea de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolai Arnaut, prin intermediul avocatului Eugeniu Musteață împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

Se anulează decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Comrat nr. 12/2024/17669 din 28 iunie 2024 și refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova de soluționare a cererii prealabile nr. 4165/24 din 12 august 2024.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, oficiul teritorial competent, să emită o decizie nouă, în temeiul cererii depusă de Nicolai Arnaut la 22 mai 2024, prin care să-i stabilească lui Nicolai Arnaut pensia pentru vechime în serviciu, în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a

persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, începând cu 04 decembrie 2023, ținând cont de vechimea în muncă de 25 (douăzeci și cinci) ani 00 (zero) luni și 09 (nouă) zile și reieșind din plățile reflectate în Certificatul nr. 5 din 22 decembrie 2023 a Inspectoratului de Poliție Basarabeasca.

În rest acțiunea se respinge ca fiind neîntemeiată.

Hotărârea este cu drept de atac la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Președintele ședinței,
judecătorul Ina Pruteanu

Copia corespunde originalului.
Judecătorul Ina Pruteanu